

National Hyacinth Collection: van 'Grand'

Hoewel Nederland door de eeuwen heen hyacintenproducent 'par excellence' was en is, bevindt de zo mogelijk grootste verzameling meest zeldzame hyacintensoorten ter wereld zich in een bijna polderachtig landschap in East Anglia. Net ten noorden van de universiteitsstad Cambridge, even buiten het dorpje Waterbeach, beheert houder Alan Shipp de nationale hyacintencollectie van het Verenigd Koninkrijk. Elk voorjaar houdt hij een weekend lang open 'huis'.

Alan Shipp: "Ik probeer de verzameling zo compleet mogelijk te maken, dus ook de cultivars die nu bij de detaillist verkrijgbaar zijn, neem ik op"

Tekst en foto's: Leslie Leijenhorst

Lange rijen hyacinten steken sterk af tegen de vruchtbare, zwarte akkers, afgezet met houtwallen op lage dijkes. Roze, rood, wit, geel, abrikoos, paars en talrijke blauwtinten. Vlagen van welriekende geuren beroeren bij tijd en wijle je neusvleugels. Een spoorlijntje, een paar boerenhuisjes, een grote half overdekte schuur. In de schuur is een bescheiden cateraar en zijn zitjes waar drankjes en versnaperingen genuttigd kunnen worden en diverse stands met tuinboeken, bijzondere vas-teplantenkwekers en een vertegenwoordiging van de National Council for the Conservation of Plants and Gardens, tegenwoordig bekend als Plant Heritage. Plant Heritage ondersteunt en volgt de circa 650 aangesloten plantcollecties die zich overal in het koninkrijk bevinden.

LEVENDE CATALOGUS

Dit jaar was het snerpand koud tijdens de open dagen die eind maart werden gehouden. Toch stond er al veel in bloei ondanks de lange voorafgaande koude periode en kwamen ruim 350 mensen, van heinde en verre, kijken naar de welriekende kleurenpracht. Voor vele liefhebbers blijft het de mooiste 'catalogus' - die in levende lijve - om eigen favorieten uit te kiezen. Sinds de houder van de nationale hyacintencollectie van het Verenigd Koninkrijk zijn velden voor het publiek openstelt, is 2004 nog altijd recordhouder wat aantallen bezoekers betreft, met een

kleine 1100 bezoekers in twee dagen. Doch toen was er ook veel meer publiciteit vooraf.

KLEURENPALET

Alan Shipp (73) is derde generatie boer. Zijn familie zat in de aardappelen. Een vette boterham viel er niet mee te verdienen, dus besloot hij in 1985 het roer om te gooien. Hij begon met vijf hyacintencultivars: een partij van 200 kg van een Nederlandse handelaar die ze in de uitverkoop had gedaan. Daarmee werd hij de eerste kweker in Engeland die na de Tweede Wereldoorlog de hyacintenteelt weer oppakte. Inmiddels zijn er weer enkele. Hyacinten hadden hem van vroeg af aan al geboeid. Shipp: "Het kleurenpalet eind maart is er een die zijn gelijke onder andere planten niet kent." In de jaren daarna breidde zijn collectie langzaam uit. Via bloembollenleveranciers, verzamelaars en kwekers uit Nederland zoals Jan S. Pennings uit Breezand. In 1989 kon de bevlogene verzamelaar de toenmalige bestaande nationale collectie overnemen die zich bevond op Wycliff Hall Botanic Garden op Barnard Castle (in Noord-Engeland), met maar liefst 60 cultivars. Vier jaar later kreeg zijn verzameling opnieuw de status van nationale collectie. De meest bijzondere aanwinst die hij wist te bemachtigen kreeg hij via Dr Rita Raziulyte van de universiteit van Vilnius in Litouwen, zo'n 31 cultivars die in het westen allemaal sinds de Tweede Wereldoorlog waren uitgestorven. Zij had lang onderzoek gedaan in de landen achter het toenmalige IJzeren Gor-

dijn. In deze landen waren niet alleen veel botanische tuinen, de verzamelingen werden ook nog uiterst nauwgezet beschreven.

PROEFVELDEN

Inmiddels schommelt Shipp's collectie rond 180 cultivars. Ze staan willekeurig geplant. De dubbele zijn gemarkeerd met een D. Voor elke plantwijze valt wat te zeggen. Het blijft deels een persoonlijke voorkeur. De nationale verzameling bestaat in feite uit twee velden. Een met de echte collectie, en de andere gelegen aan de andere kant van een dijkje met de proefvelden waar eveneens tal van zaailingen staan. Shipp heeft inmiddels zelf ook zelf twee nieuwe cultivars gekweekt: 'Miss Molly' en 'Snowblush'.

.....

'Het kleurenpalet eind maart is er een die zijn gelijke onder andere planten niet kent'

.....

'GRANDE BLANCHE IMPERIALE'

De oudste stamt uit 1798, 'Grande Blanche Imperiale', de jongste is nauwelijks een paar jaar oud. Trots is hij beslist op zijn Royal Four: 'King of the Blues' (1863), 'Queen of Blues' (1860), 'Queen of Pinks' (1903) en 'Queen of Violets'.

nde Blanche Imperiale' tot 'Miss Molly'

Doch wellicht nog meer op de dubbele gele hyacint, die in het westen al lang uitgestorven werd gewaand; een cultivar die hij via zijn Litouwse connectie kreeg. Het zijn echter niet alleen de oudjes die toegang krijgen tot de collectietuin van Shipp, ook eigentijdse cultivars krijgen een plek. "Ik probeer de verzameling zo compleet mogelijk te maken, dus ook de cultivars die nu bij de detaillist verkrijgbaar zijn, neem ik op." Dit jaar voegde hij acht nieuwen toe zoals 'Aida', 'Mascarade' en 'Moody Blues'.

SCHADUWCOLLECTIE

Naast zijn collectie zijn er in Engeland diverse privéverzamelingen die aanzienlijk zijn, doch geen van de verzamelaars houdt zich bezig met vermeerdering, net zo min als de bijna complete schaduwcollectie van zijn verzameling die in kleine aantallen is ondergebracht bij het RHS Plant Centre in Wisley. Daarnaast telt ook ons land een niet onbelangrijke collectie die zich bevindt in de Hortus Bulborum. Genetische back-ups vindt Shipp erg belangrijk. In het kader van het behoud van diversiteit heeft de hyacintenambassadeur toch ook wel zorgen. Shipp: "Ik ben bezorgd en teleurgesteld dat ondanks mijn vele toenaderingen de Hortus Bulborum in Nederland geen behoefte heeft getoond contacten te onderhouden noch te willen deelnemen in een uitwisseling met de UK National Hyacinth Collection. Er zijn in beide verzamelingen vele oude, bijna uitgestorven cultivars die slechts op een plek groeien. Dat houdt in dat het totale verdwijnen van zo'n collectie tegelijkertijd betekent dat die cultivars of groep planten uitgestorven raakt." En dan heeft hij het nog niet eens

over de genetische kwaliteiten die gebruikt kunnen worden voor toekomstige kweekprogramma's. "Ik ben sterk van mening dat er een back-up locatie - bij voorkeur enkele - moet zijn voor alle bedreigde plantensoorten."

MODE?

Een echte verklaring voor de grote terugval in het aanbod van cultivars door de tijd heeft Shipp evenmin. Hij wijt het aan tal van factoren zoals de mogelijkheid dat gekweekte hyacintebollen gevoeliger zijn dan tulpenbollen. In de 18e eeuw ontstond ten tijde van Madame de Pompadour, maitresse van de Franse koning Lodewijk XV, een ware hyacintomanie. Enkele decennia later was, net als met de tulpen in de zeventiende eeuw gebeurde de 'hausse' weer voorbij. In het Victoriaanse Engeland stonden in de sortimentslijsten meer dan 2.000 cultivars genoemd. Terwijl er nu nog maar een paar honderd van over zijn, en terwijl het aantal dat commercieel wordt gekweekt nog geringer is.

TWEEKLEURIG

Op Shipp's wensenlijstje staat prominent de tweekleurige 'King of Great Britain'. Mogelijk dat die nog eens ergens via zijn contacten in Oost-Europa boven water komt. En dan zou de tweekleurige dubbele hyacint best wel eens de volgende hit kunnen worden in hyacinteland. Met een ongekende historische uitstraling zoals sommigen wellicht alleen kennen van Vincent van der Vinne die zich nu onder meer bevinden in het Amsterdamse Rijksprentenkabinet bevinden.

Een van de historische cultivars is de dubbele 'Madame Sophie'

OPEN DAGEN

Elk jaar houdt Shipp Open Dagen, meestal in het laatste weekend van maart. Controleer vooraf per email of telefoon of de Open Days op de geplande data doorgang vinden. Geïnteresseerden kunnen ook later in het jaar op afspraak een bezoekje brengen, hoewel er dan weinig of niets te zien zal zijn.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Vanaf de luchthaven London Stansted vertrekken rechtstreeks treinen naar Cambridge (duur: circa 1 uur). Vanuit Cambridge vertrekken elk uur verschillende treinen die Waterbeach aandoen (richting Peterborough of Birmingham New Street). Vanaf het station is het een stevig eindje wandelen. De wandelroute binnendoor is alleen voor 'locals' makkelijk te vinden. Een taxi nemen kan ook.

Alan Shipp, Waterbeach, Cambridgeshire, Verenigd Koninkrijk, T +44 1223 57064, E alan.shipp@virgin.net.

Resumé

Niet in Nederland, maar in het Verenigd Koninkrijk bevindt zich de grootste collectie hyacintencultivars ter wereld. Alan Shipp, houder van de Nationale Collectie, heeft er inmiddels 180. Leslie Leijenhorst bezocht dit voorjaar de open dagen.

Ondanks het koude weer kwamen tijdens de open dagen enkele honderden belangstellenden kijken